

Příprava na 2. seminář OVp109 Občan a právo

Právo, morálka, spravedlnost. Mít právo, mít nárok, mít povinnost. Základní dělení práva – právo subjektivní a objektivní. Právo soukromé a veřejné. Právo hmotné a procesní. Právní norma – úvod.

Kontrolní teoretické otázky k 1. semináři

1. Vymezte svými slovy pojmy právo, spravedlnost a morálka.
2. Zkuste charakterizovat vztah mezi právem a morálkou.
3. Jaký je rozdíl mezi právní normou a jinými normami, například morálními či náboženskými?

Kontrolní teoretické otázky k 2. semináři

1. Uveďte z každodenního života dva příklady zákazu, příkazu a dovolení.
2. Co rozumíte pod pojmem subjektivní a objektivní právo?
3. Charakterizujte hmotné a procesní právo. Pro každou kategorii uveďte dva příklady zákonů, které obsahují typicky hmotněprávní normy a které obsahují typicky procesní normy.
4. Vymezte znaky a popište rozdíl mezi soukromým a veřejným právem.
5. Jmenujte a vysvětlete teorie pro rozlišení soukromého a veřejného práva.
6. Vyjmenujte právní odvětví, která řadíme do soukromého práva. Stručně tato odvětví charakterizujte (co řeší, co je jejich podstata).
7. Vyjmenujte právní odvětví, která řadíme do veřejného práva. Stručně tato odvětví charakterizujte (co řeší, co je jejich podstata).
8. Co to je kodifikace práva?
9. Co rozumíte pod pojmem právní norma?
10. Vymezte materiální a formální znaky právní normy.
11. Uveďte prvky (strukturu) právní normy.
12. Může chybět nějaký prvek právní normy? Jak pak takové právní normy z hlediska teorie nazýváme?
13. Uveďte, jaké znáte dělení právních norem a stručně charakterizujte.
14. Vysvětlete pojem působnost normy – působnost věcná, časová, osobní a místní.
15. Odlište od sebe pojmy platnost a účinnost normy. Proč obvykle nejsou tyto okamžiky shodné?
16. Vysvětlete, co rozumíte pod pojmem legisvakantní lhůta. Jak je obvykle dlouhá?

Praktické příklady

Příklad 1

Jedná se o normu, která něco **zakazuje**, **přikazuje**, nebo **dovoluje**? Všechny normy pochází ze zákona o pedagogických pracovnících (zákon č. 563/2004 Sb.) nebo školského zákona (zákon č. 561/2004 Sb.)

- a) *Pedagogičtí pracovníci mají po dobu výkonu své pedagogické činnosti povinnost dalšího vzdělávání, kterým si obnovují, udržují a doplňují kvalifikaci. (§ 24 zákona o pedagogických pracovnících)*
- b) *Školní řád nebo vnitřní řád může omezit nebo zakázat používání mobilních telefonů nebo jiných elektronických zařízení dětmi, žáky nebo studenty, s výjimkou jejich používání v nezbytném rozsahu ze zdravotních důvodů. (§ 30 školského zákona)*
- c) *Ve školách a školských zařízeních se zakazuje reklama, která je v rozporu s cíli a obsahem vzdělávání, a reklama, nabízení k prodeji nebo prodej výrobků ohrožujících zdraví, psychický nebo morální vývoj dětí, žáků a studentů..... (§ 32 školského zákona)*

- d) Každý má právo nahlédnout do všech materiálů týkajících se jeho osoby, které mají význam pro rozhodnutí o výsledku zkoušky. (§ 82 školského zákona)
- e) Ve školách a školských zařízeních není povolena činnost politických stran a politických hnutí ani jejich propagace. (§ 32 školského zákona)
- f) Ředitel školy nebo ředitel zařízení sociálních služeb může nařídít pedagogickému pracovníkovi konání přímé pedagogické činnosti nad jemu stanovený rozsah nejvýše v rozsahu 4 hodin týdně, další hodiny s ním může dohodnout. (§ 23 zákona o pedagogických pracovnících)
- g) Pedagogický pracovník je povinen být na pracovišti zaměstnavatele v době stanovené rozvrhem jeho přímé pedagogické činnosti, v době stanovené rozvrhem jeho dohledu nad dětmi a žáky, ... (§ 22a zákona o pedagogických pracovnících)

Příklad 2

Uvedte, zda následující situace byste zařadili do soukromého či veřejného práva a následně se zamyslete, pod které právní odvětví spadají tyto případy. Na výběr máte právo občanské, obchodní, rodinné, dědické, pracovní, ústavní, trestní, správní, finanční, právo životního prostředí, mezinárodní právo veřejné a mezinárodní právo soukromé.

- a) paní Kávová si koupila cestou do práce kávu v Kofi Kofi
- b) pan X ukradl na ulici zaparkované auto panu Y
- c) Kristýna a Pavel spolu uzavřeli manželství na zámku v Buchlovicích
- d) paní Dana uvedla do daňového přiznání nesprávně své příjmy
- e) Adamovi umřel tatínek, přičemž Adam bude dědit jeho majetek
- f) Kamil v afektu zavraždil svou přítelkyni
- g) studentka Katka si chce přivydělat jako prodavačka v obchodě a uzavře dohodu o pracovní činnosti
- h) pan Zelený dostane pokutu od policie za jízdu na červenou
- i) spor o to, zda prezident republiky může vykonávat svůj úřad ze zdravotních důvodů
- j) společnost s ručením omezením si zakoupila dřevo pro výstavbu dřevěných saun od jiné podnikající společnosti
- k) pan Novák neměl nasazený respirátor v městské hromadné dopravě a odmítl si ji nasadit i přes výzvy policisty
- l) adopce dítěte manželským párem, který nemůže mít své děti
- m) zpěvačka Helena Vondráčková byla pomluvena v novinách a žádá omluvu
- n) stížnost proti rozhodnutí soudu, že občanovi bylo odepřeno volební právo a současně bylo během soudního řízení porušeno jeho právo na spravedlivý proces
- o) paní si stěžuje, že keře a stromy ze zahrady její souseda přesahují na její zahrádku
- p) spor o to, zda v lese v národním parku může probíhat cyklistický závod
- q) student nezaplatil vyměřený poplatek za prodloužení studia na vysoké škole
- r) stavební povolení k výstavbě nového rodinného domu
- s) uzavření mezinárodní smlouvy mezi Českou republikou a Kongem
- t) student Petr si zakoupil nové boty na své dovolené ve Španělsku od španělského obchodníka
- u) porušení hospodářské soutěže – kartelová dohoda mezi společnostmi podnikající v prodeji benzínu a pohonných hmot
- v) založení akciové společnosti nebo společnosti s ručením omezením
- w) chovatel psů, který týral psy
- x) českého lyžaře v rakouských Alpách srazí německý lyžař
- y) pan Trouba reklamuje mikrovlnku, kterou zakoupil v obchodě, přičemž po třech dnech užívání mikrovlnka nefunguje
- z) placení cel

Příklad 3

Zadání je stejné jako příklad 2. Jen se týká situací, které mohou nastat na základních školách:

- a) učitel uzavře smlouvu s provozovatelem autobusu, který zajistí přepravu žáků na školní výlet
- b) ředitel základní školy zamítne žádost o přeřazení žáka do vyššího ročníku
- c) učitel tělesné výchovy nechá žáky bez dozoru samovolně skákat kotouly letmo, přičemž jeden žák dopadne na hlavu a utrpí těžká zranění

- d) učitel občanské výchovy nedostal plat za přesčasy, když odučil spousta hodin za nemocného kolegu
- e) třídní učitel jednoho žáka zjistí, že rodiče soustavně zanedbávají povinnou výživu tohoto žáka
- f) učitel v kabinetě nešťastnou náhodou rozbije mobil svého kolegy, který chce nový mobil jako náhradu škody
- g) uvedení nepravdivých informací o průběhu výuky občanské výchovy uvedené v inspekční zprávě vydaná Českou školní inspekcí

Příklad 4

Jedná se o normu **hmotněprávní**, nebo **procesněprávní**?

- a) *Týdenní rozsah hodin přímé pedagogické činnosti stanoví ředitel školy pedagogickému pracovníkovi na období školního vyučování nebo na pololetí školního vyučování. (§ 23 zákona o pedagogických pracovnících).*
- b) *Povinná školní docházka začíná počátkem školního roku, který následuje po dni, kdy dítě dosáhne šestého roku věku, pokud mu není povolen odklad. (§ 36 odst. 3 školského zákona)*
- c) *Účastníci mají právo vyjádřit se k návrhům na důkazy a ke všem důkazům, které byly provedeny (§ 123 občanského soudního řádu)*
- d) *Kupní smlouvou se prodávající zavazuje, že kupujícímu odevzdá věc, která je předmětem koupě, a umožní mu nabytí vlastnické právo k ní, a kupující se zavazuje, že věc převezme a zaplatí prodávajícímu kupní cenu. (§ 2079 odst. 1 občanského zákoníku)*
- e) *Obviněný může být předveden i bez předchozího předvolání, jestliže je to nutné k úspěšnému provedení trestního řízení, zejména když se skrývá nebo nemá stálé bydliště. (§ 90 odst. 2 trestního řádu)*
- f) *Kdo v době spáchání činu nedovršil patnáctý rok svého věku, není trestně odpovědný. (§ 15 trestního zákoníku)*
- g) *Řízení je zahájeno dnem, kdy návrh došel soudu. (§ 32 soudního řádu správního)*
- h) *Orgány fakulty mají právo, nestanoví-li tento zákon jinak, rozhodovat nebo jednat za veřejnou vysokou školu v těchto věcech týkajících se fakulty: a) ustavování samosprávných akademických orgánů fakulty ..... (§ 24 zákona o vysokých školách)*
- i) *Osoby zúčastněné na správě daní mají rovná procesní práva a povinnosti. (§ 6 daňového řádu)*
- j) *Manželé mají vzájemnou vyživovací povinnost v rozsahu, který oběma zajišťuje zásadně stejnou hmotnou a kulturní úroveň. (§ 697 odst. 1 občanského zákoníku)*